Z B I O R druków procesowych z XVIII. i XIX. w.

Tom II.

Nr. 1.	Elsner i Wisogierdowie r.1782.	szt. 1.
" 2.	Froelichowie r.1799.	" 3.
" 3.	Goldynga r. 1765.	" 2.
" 4.	Grabowski i Siebeń etc r,1799.	" 1.
" 5.	Grabowscy r. 1799.	" 2.
" 6.	de Grothuz i Piotr Książę kurlandz.r.1779	" 1.
" 7.	Grużyński i Podberescy r. 1799.	" 3.
" 8.	Haudring i Klüchzner r. 1779.	" 3.
" 9.	Haudringowie i Platerowie r. 1780.	" 2.
" 10.	Janowicz i Chodakowscy r. 1799.	" 1.
" 11.	Izraelowicz i Radowicki r. 1799.	" 2.
" 12.	Hryniewicz r. 1774.	" 1.
" 13.	Jezuici toruń. i Magistrat toruń. r. 1724.	" 3.
" 14.	Jasna Góra i Kłobuck r. 1790.	" 2.
" 15.	Jocz i Downarowicz r. 1800.	" 1.
" 16.	Kaczanowska i Brzozowski 1799.	" 1.
" 17.	Kalenkiewicz r. 1760.	" 1.

REPLIKA

Od W. J. Pani Kaczanowſkiey Staroſćiney Powierzchniańſkiey przeciwko W. Thad: Brzozowſkiemu Chorążemu Petyorh or.

SISTEMMA SPRAWY.

1mo *Władza przed Uniowa dożywotniemi mieć chciała Dobra Zwerzdy, Dowtertyſzki oraz Ziemię Gikańſką, y poſtanowiła Dożywotniemi, Przywileiem Heronimowi Kwileckiemu danym w Dobrach natury dożywotniey niezgaſiła, bo z kondycyonalnego imienia Lenności, znowu też Dobra do pierwſzey ſytuacyi dożywotnictwa od[illegible]wała, y wnich wolnemu ſzafunkowi Panuiącym po Unii prawo dożywotnie zoſtawiła.*

2do. *Też Dobra dla wynalaſku prywatnego awantażu z dożywotnich w Lenne reformowanemi być niemogą, bowiem do zatarcia y zgładzenia w nich prawdziwey natury dożywotniey naciągnione o lennościach Prawa y zarzuty niewyperſwaduią, a Przywiley J. P. Brzozowſkiemu dany iako nieprawnie właściwy rodzay dożywocia w Imię Lenności zamienia, tak nieprawnym y nieſkutecznym upada; przez co dożywotnictwa J. Pani Kaczanowſkiey ruynować nie um[illegible]ie.*

Zeby zaś to wſzyſtko do przekonania pewnym y doſkonałym było, proponuię rzecz do znaiomości ex Antecedenti.

o Naturze nadania wtey Sprawie zachodzącey.

Dar Lenności od Zygmunta Auguſta ſzczegulnie y docześnie iednemu Heronimowi Kwileckiemu Piſarzowi Skarbu Litt: 1567. Roku 7bra 7. Dnia y tylko naſtępcom iego nioſący przeznaczenie ani naturą y przymiotem powſzechnie Lennym ſtał ſię, ani dobrodzieyſtwem otwartym dla wſzyſtkich, ani rodzaiem wieczyſtym rozumiany być może bowiem od wſzyſtkich rodzaiow lennych warunek y Kondycya Przywileiu Przed-uniowego roznym go y wydzielnym uczyniła, razem z wygaſłym domem Kwileckich termin y dokończenie Lenności w Dobrach zamknela, a dyſpozycyą y ſzafunek ich, napotym wydobywa z pod doczeſnego Imienia Lenności, łączy ku Dobrom ſtołowym, a zatym ku właſney woli panuiącego iako directo Domino przepis natury Dobrom oddaie.

Wolna była taka determinacya Przywileiu Panuiącym przed Unią dla czego przekładam udzielność Panowania, y naturę rządu.

Moc Panuiących przed Unią tak była udzielna y żadnym obowiązkom niepodległa, iż ſamą tylko właſną wolę w rządach y panowaniu ſwoim za ſtyr y dyrekcyą miała.

Wten czas wolno Monarchom było, dac dobra, y odebrać one, wolno było, naturę dobrom przepiſać y znowu ią według rozumienia ſwego odmienić; a co kolwiek intencyą wolą y poſtanowieniem piſma albo Przywileie rozrządziły, wſzyſtko to przez ſzacunek Traktatu Uniowego niemniey według rozſądney Prawa politycznego znaiomości ſtało ſię Prawem Kardynalnym y nieporuſznym.

A

Jakiey

Takiey więc independencyi y tak możney władzy panowania przed uniowego nikt negować niemoże, chybaby kto albo nieuważnie Traktat Uniowey negował, albo samowładność panuiącym przed Unią Monarchom wypierał.

Zgadza się głos przeciwny na to co iest Prawem, zgadza się na absolutność, pagina 1ma repliki swoiey więc wola Monarchow przed Uniowa na Przywileie y iakiekolwiek pisma wylana prawem iest uniwersalnym ktora kwestyi y tłumaczenia niecierpi na sobie, lecz od exekucyi dependuie, y Exekwować siebie każe.

Na cały Narod, y na wszystkie części kraiu rozciągała się udzielność nic od niey wyłączonym niebyło lecz całkiem wszystko podległym.

Od udzielności dependowało przeznaczenie natury Dobrom, szafunek qualitatis & quantitatis, należał y poki udzielny Pan dor nieoddał, poki oddanym dobrom prawa y podległości czy to? wieczystey, czyto, Lenney, czyto dożywotniey zastawney nieprzypisał poty wszystkie Dobra tak uniwersalnie iako też in particulari stołowemi były, własnemi y dziedzicznemi, a przed Unią nierozdysponowane Dobra innego Imienia nad Imię dobr stołowych niemiały.

Po Unii każda Dobr natura y sytuacya wzieła na siebie takie przeznaczenie y podział iakie im albo Przywileie, albo Prawa okrzyśliły, wtenczas stały się iedne Ziemskiemi drugie dożywotniemi zastawnemi&c.

Lubo przez Traktat Unii Monarchowie zmnieyszyli szafunek y władanie swoie lubo pozbyli siebie z mocy absolutności, a zostali ulegaiącemi mocy y zwierzchności Prawa, iednak to wszystko co przed Unią postanowili, co iakim kształtem y myślą nadania swoie rozporządzali wszystko uroczystość Unii dziełem nieodmiennym y wiekuistym przyieła y że rodzay wszystkich nadań Przywileiow iakiekolwiek Dobra y osiadłości obeymuiący wypłynoł z Dobr stołowych oczewiście taż Unia perswaduie y przekonywa.

Dobra dziedziczne Krolewskie powszechnie zwane były stołowemi a odchodząca za Przywileiem z nich część szczegulną iuż natenczas wdziewała na siebie istotę y przeznaczenie według Przywileiu, y takie imię brała na siebie; iakie dał Przywiley.

Niech w tym obiętność niezatrudnia Myśli Sądu bo ią wyrok y sentyment Konsti: 1569. folio: 763. znosi y uprząta tak pisząc: in protasi opatruiemy. Stany W. X. Litt: aby Exekucya ich samych y potomkow ich według uchwały Seymowey w Koronie uczynioney niedosięgła około Dobr stołu J K Mci od wszech przodkow y od J K Mci samego komużkolwiek rozdanych &c.

Probuie Antecedens Konstytucyi że wszystkie y rozmaite daniny, w zieły początek y nastanie swoie z dobr stołowych, więc imie dobr stołowych obeymowało totum dominium, a wydział znich części był mieyscem czyli obiektem wolnego szafunku y daru.

Coz daley taż Konstytucya in Consequenti dowodzi; ona szafunek czyli rozdawnictwo dotąd udzielnym Monarchom dobr wolne y godziwe zatrzymuie, dalsze go broni ich rozrządzenia temi sło wy na karcie 774. A iż od tego czasu rozdawanie Dobr stołu w W. X. Litt: ustać ma &c. waruiemy.

Czemu ten warunek oszczędza Dobra stołowe, bo strzeże ich umnieyszenia, czemu daniny Dobr stołowych po Unii zakazuie bo przed Unią udzielney władzy panowania udzielney mocy rządu czyli umnieyszenia, na nich daru owe dobra podległe były monarchom, a po Unii stały się do szafunku niepodległemi.

Więcb Prawo Uniowe decyduie, a rozum y znaiomość Prawa wierzyć każe, że dobra Krolewskie były ogułem y powszechnie stołowemi, y wszelka danina przed Uniowa na dobrach stołowych tylko w roznecy naturze y sytuacyi wzieła swoy rodzay.

Ostrzegła Unia pilny Dobr stołowych dozor, y nieskażytelną całość tym końcem y myślą iżby dobra stołowe, albo uszczerbku w całości, albo uymy w dochodach niemiały, y te tylko niewolnemi do rozdysponowania Monarchom postanowiła ktore dobra obięte rewizyami, Lustracyami &c.

Lecz Inne wszystkie dobra bez excepcyi y wyłączenia chocby miały Imię y tytuł dobr stołu Krolewskiego iednak są wolne y należne Krolom do rozrządzenia, a obywatelom do possydowania.

Takiey są myśli y determinacyi Prawa mianowicie Konstytucya 1590. folio: 1343. titulo kwarta W.X. Litt: Zadobrowolnym stanow zezwoleniem zdobr stołu naszego komu kolwiek y iakim kolwiek Prawem w summach bądz dożywociem danych czwartą część dochodow na poratowanie dać maią &c.

Taż Konstytucya 1590. folio: 1321. titulo Assekuracya decyduie, w te słowa, uchilaiąc

uchilaiąc Statut y Konstytucye de non obligandis & onerandis bonis mensæ Regie salvo iure Possessorum wszelakie kontrakty czynić prowizoryonaj pozwala.

Y Znowu do tegoż przypadku Konstytucya 1601. folio: 1496. titulo Lustracya Dobr stołow: nadaie wolność Monarchom do szafunku dobr stołowych w takiey determinacyi: niemaią też podlegać Lustracyi dobra ktore przez nas od Ekonomii od dane są komu kolwiek Prawem dożywotnim po konsti: 1590. wszakże Possessores będą powinni Kwartę płacić, a potym wolno nam będzie Zawzdy rozdawać takie dobra dożywotnim prawem.

Do tegoż końca y uwagi konstt: poznieyszą 1662. folio: 616. titulo pozwolenie czwartey części dochodow przyłączam: a iż Starostowie y Dzierzawcy dobr wszelakich stołu naszego &c. byli powinni Rewizorom podać woyty y ciuny żeby za ich instrukcyą Inwentarze czynic mogli:

Jeden cel, y ieden głos czytanych teraz Konstytucyi prepowiada iż przed Unią uniwersalna nad wszystkiemi dobrami zwierzchność panuiących, ogulny miała tytuł y nazywała stołowemi a po unii partykularnie czyli części tych że dobr stołowych nadawać y szafować mogła.

Więc po Unii przypadłe stołowi Krolewskiemu Dobra słusznie Monarchowie dożywociem nadawali a Possessorowie w dobrach stołowych o Possessyą dożywotnią godziwie y Prawnie starali się.

Zastanawiam tłumaczenie Prawa Uniowego bo go żadna siła y przewrotność nieporuszy, nie mowię daley o wolnym dobr stołowych szafunku, bo ta wolność z wywodu Praw znaioma.

Co do Przywileiow naturę dożywotnią dobr Powierzchnia wywodzących &c.

Przed Unią Krolowa Bona Obręb Ziemi Zwerzdy nazywaiący się od włości Puńskiey wyłączony przy granicy Birsztańskiey nad rzeką Niemnem leżący włok 15. w sobie Zamykaiący z poddanemi na tymże gruncie osiadłemi Kniaziowi Jaroszowi Kwileckiemu Plebanowi Pańskiemu y Mścibowskiemu Pisarzowi Skarbowemu do dalszey woli y łaski swoiey nadała.

1551 Aug. 27. dnia datt: Legatur przywiley.

Nieprzeznaczyła dobrom żadney natury nienazwała ich wieczystemi Ziemskiemi ani dożywotniemi, &c.

Ergo. Dobra Zwerzdy nad Niemnem położone a w obeyściu na 15. włok rozległe nie są dobrami wieczystemi, Ziemskiemi ani lennemi.

Czemu niemaią Zadney natury bo żadnego im przeznaczenia Przywiley niedeterminował. lecz do woli y łaski Monarchini odłożył.

Więc determinacya dobrom Prawa y natury directo dominino należną stała się.

Bo warunek czyli odkład do dalszey woli pomykaiący bespieczeństwo daru Krolową Bonę wolną czynił do wistoczenia wnadane Zwerzdy prawa y podległości, wolną też była ona wedle woli y łaski wspomnione dobra naturalizować.

Lecz gdy Bona nadaniu swemu nierprzypisała żadney natury a Traktat Unii żadnego wtych dobrach niezostał przepisu y prawa tylko Possessyą za Przywileiem Bony do dalszey woli zawieszaiącą.

Więc co sobie Krolowa Bona wyłączyła, co własney woli za chowała to kazdy następca Tronu mocnym był uskuteczniać y naturę dobrom według woli swoiey przepisywac, wieczystemi Ziemskiemi, lub dożywotniemi stanowić.

Y niemożna inaczey rozumieć według rozsądnego przekonania iż by nie wolno było panuiącym w Dobra niemaiące własnego Imienia, y obrządku umieścić istoty prawa.

Powiedzieć chyba że Bona udzielna Pani niemogła daru swego do dalszey woli odkładać wkoniec chyba albo od kład nieważnym, albo Przywiley wątpliwym uczynić albo rozumieć żę dobra bez natury zostawac mogą.

Lecz udzielnośc panowania y traktat Unii exkuzuie Przywiley od oboiętności, a zakład wnim czyli warunek do dalszey woli od nagany wyręcza.

Wolną ona była zachować excepcyą, nieuskutkowała iey więc taż wolność y skutek do następcow Tronu przepłyneły.

Ergo następca Tronu wolnie y godziwie po Unii między innemi dobrami 15. włok obrębu Zwerzdy dożywotniemi uczynił a uczynione wolnie y prawnie zostaią w dożywotnictwie J P Starościney.

Przed Unią pomienionych włok Piętnastu Zwerzdy Heronim Kwilecki Pisarz Skarb. Litt: nietrzymał, y Przywiley iego 1567. R. 7bra 7. dnia datowany tychże włok 15. nieobeymował y donich regulowany niebył.

Czemu? tak iest przekonywam rożnośćią Przywileiow rożnośćią osob y o sobną dystynkcyą sytuacyi dobr.

1mo Xiądz Jarosz Kwilecki Pleban Puński bierze od Krolowey Bony Przywiley na 15. włok Zwerzdy, a wpoznieyszym czasie ziednał Przywiley Heronim Kwilecki Pisarz Skarb: od Zygmunta Augusta na insze Zwerzdy Dowtertyszki oraz Ziemię Gikanską.

Ergo między Xiędzem Jaroszem a Heronimem Kwileckim rożność osob y co nadano Xiędzu Plebanowi Puńskiemu, to niebyło nadanym Heronimowi Kwileckiemu a niemaiąc owych 15. włok Heronim Kwilecki sobie nadanych mimo Possessyą y nadanie Xiędzu służące niemogł przed Unią też włoki possydować, y nieposydował.

2do. Zwerzdy wliczbie 15. włok Xiędzu Kwileckiemu naznaczone według pisma Przywileiu nad Rzeką Niemnem przy Granicy Byrsztańskiey maią swoie położenie.

Contra Przywiley Heronimowi Kwileckiemu na Zwerzdy Dowtertyszki y Ziemię Gikańską dany wyraża iż te obręby leżą obapoł rzeki wierzchni niewyraza ani sytuacyi ich nad Niemnem ani Granicy Byrsztańskiey Czytac ad Casum oba Przywileie.

Ergo Sytuacya od sytuacyi dobr między sobą roznemi są przeto każdy Przywiley inszą rzecz obeymuie, na inne położenie gruntow dany pod Imię iednego nadania niema iedności y złączenia, bo oddzielne y nieiednostayne.

Niemożno albowiem dopuśćić takiego rozumienia iż by to iednym celem było co ma sytuacyą nad Niemnem y co ma sytuacyą obapoł rzeki wierzchni, bo te położenia są przeciwnemi sobie.

Jnaczey rozumieć, więc chyba albo sentyment y dar Przywileiu odmieniać, albo położenie gruntow reformować y przenośić.

Przywiley ~~przenośić~~ 1567. w Zwerzdach, Dowtertyszkach y Ziemi Gikańskiey ogułem kładzie liczbę włok 43. a niedystyngwuie wiele szczegulny obręb ma rozległośći, y extensyi.

Ergo? pod uniwersalnym imieniem daru niemożno wciągać partykularney częśći włok 15 Zwerzdy, bo positive nieopisane inde Przywileiem nie zaięte.

Bo gd by te włoki dosięgał Przywiley, więcby napisał że 15. włok z Possessyi Xiędza Kwileckiego odbiera, a też włoki Heronimowi Kwileckiemu oddaie a że &c.

Jtem do Przywileiu 1567. Heronimowi Kwileckiemu danego te włoki nieweszły bo wakuiącemi niebyły zostaiąc pod pierwszym Przywileiem Bony y pod possessyą Xiędza Jarosza Kwileckiego Plebana Puńskiego.

Niema w Przywileiu Heronima Kwileckiego 15 włok Zwerzdy obiętych, niema zwyczaynego Przywileiom wyrażenia iż też włoki wakuiącemi po Xiędzu Jaroszu Kwileckim zostały, y do szafunku przyszły.

Ergo? Przywiley 1567. Zwerzdy nad Niemnem leżącey nieobiął, a zatym żadney w nie natury niewsączył y nienadał, dla czego te włok pietnaśćie wolnemi będąc od Przywileiu Zygmunta Augusta niemiały żadney w sobie natury przed Unią

Ale po Unij naturę dożywotnią każdy Monarcha mogł wyznaczyc, ad Fundum Possesiyi powierchnia pro attinenti przyłączyć y dożywotniemi uczynić bo Przywiley Bony iako prior Actus salwę do własney woli postanowił, a posterior Actus rozrządzaiących dożywociem wolę y determinacyą uskutecznił.

Jakoz stałysię owe 15. włok Zwerzdy cum toto situ Powierchnia dożywotnemi, bo w takim stanie y naturze wola y łaska po Unij Panuiących Monarchow mieć chciała y postanowiła. &c.

Dwoiaka między Zwerzdami rożność, iedne z Przywileiu Krolowey Bony, drugie z Przywileiu Zygmunta Augusta wyszły dla tego więc przełożyłem ich dystynkcyą iżby Sąd wiedział że choć całość Dobr iest dożywotnia, lecz w składzie y nastaniu ich nierowność, bo Zwerzdy Xiędzu Kwileckiemu nadane żadney przed Unią niemiały natury.

A Zwerzdy Heronimowi Kwileckiemu Pisarzowi Skarb: Litt: konferowane miały naturę dozywotnią przed Unią, y Traktat Unii też naturę nieodmienną w nich został.

Proba tego

1567. 7bra 7. dnia Heronim Kwilecki Pissarz Skarb. Litt: będąc. dożywotnikiem

Dobr

Dobr Zwerzdy Dowtertyſzek y Ziemi Gikańſkiey proſił Zygmunta Auguſta iż by iemu też Dobra na wieczność potwierdził.

Słowa Przywileiu iakoż on Heronim Kwilecki tych dwoch obrubow Zwerzdy Dowtartyſzek y Ziem Kikawieckich za zemlu Kowalewſzczyznu w otmenie danych wedle daniny naſzey ſpokoynie dzierzał, tym obyczaiem iż on ſam tych obrubow do żywota ſwoiecho używaty, a pożywote ieho Małżonka Helena Borowſkaia w wene ſwoim 600. kop Hroſzey, a deti ieho kotoryieby z neiu mieł w druhoy ſummie 600. kop hroſzey; derżat mieli do tako ho czaſu pokułby onaia ſumma zone y detiom ieho z Skarbu naſzoho była oddana &c. &.

Już tedy ieſt przekonanym y dalſzeykonvinkcyi nietrzeba że Doba Zwerzdy Dowtertyſzki y Ziemia Gikańſka do żywotniemi były, y dożywociem Heronimowi Kwileckiemu aż do oddania ſumny affekurowane; Przywileiem.

Kwilecki chciał zyſkać wieczność y żądał od Monarchy nadania wieczności, lecz gdy uſtronił Zygmunt Auguſt od prozby Kwileckiego niedał iemu dziedzictwa, lecz Dobra Lennemi ogłoſił.

Nieprzyiol Kwilecki takiego daru ktory intencyom y prozbie iego przeciwny ſtał ſię, niebrał liſtu od Krola na podanie lenności Więc Przywileiu na lenność nie exekwował, bo lenności mieć niechciał, y lenności nieproſił.

Przywiley Zygmunta Auguſta lennemi Dobr nieuczynił, a Kwilecki Lennikim niebył, bo wtenczas valent ſkutki Przywileiu, kiedy exportuiący ſkutecznym mieć chce Przywiley.

Lecz Contra eſt w terazznieyſzym przypadku niewziół podania Kwilecki więc nie ma ſkutkow Lenności,, niema natury Lenney bo prożna y nieſkutkowana.

Niemiał Kwilecki Poſſeſſyi Lenney, lecz poſſydował iako dożywotnik y zaſtawnik więc niebył Lennikiem &c.

Choćby pozwolić na to że Zygmunt Auguſt naznaczył w Dobrach lenność, a kwilecki przyioł oną iednak ten dar lenności nie ieſt darem wieczyſtym, a le tylko doczeſnym bo dla iednego domu Kwileckich ordynowany.

Tenże dawca Przywileiu co ſtanowi Lenność, ſam znowu w iednym że momencie znoſi Imię Lenności z Dobr Ergo niemaſz Lenności bo ta z życiem Kwileckiego być przeſtała y obumarła

Kondycya Przywileiu neguiąc exiſtentiam Lenności natnralną daie perſwazią w takimwyrażeniu. A ieżeliby Heronim Kwilecki y żona iego niemaiuczy potomkow muſzczyńſkoho rozaiu z ſeho ſwieta zoſzli, a doczki by ich po nich zoſtali tohdy my Hoſpodar y Potomki naſzy iezeli pochoczem wnieſienie wiena żony Kwileckoho detom ich albo komu ona zapiſzet 600. kop hroſzey, a doczkam ich wyprawy druhuiu 600. kop hroſzy z Skarbu naſzoho zapłatit maiem. A takowyie potomki ich, y tot komuby Zona Kwileckoho wena ſwoieho zapiſała, wziawſzy ſumu pienięzey dwanaat ſot kop hroſzey, onoie imienie ku ſtołu naſzomu Hoſpodarſkomu y potomkow naſzych puſtity powinni budut: &c.

Wziąć na delikatny rozſądek do przeważenia wſzyſtkie tego Przywileiu warunki y ſłowa znaydzie ſąd prawdę do tego celu zamierzoną iż Dobra Zwerzdy Dewtertiſzki y Ziemia Gikańſka Lennemi nie ſą.

Jednemu domowi Kwileckich przepiſana lenność, á po wygaſſey linii ogłoſzone dobra ſtołowemi, bo do ſtołu J. K. Mci wracać kazano.

Ergo iednemu domowi uczynione dobrodzieyſtwo, nie ieſt dla wſzyſtkich rownym loſem, y rownym dobrodzieyſtwem, bo w oſobie Heronima Kwileckiego y być naſtało, y być przeſtało.

Gdzie ieſt prawdziwa y nieoboiętna Lenność, wenczas ieſt wieczyſtą

B w tera-

w teraźnieyszym procederze wieczności Lenney niema, bo doczesna iey determinacya do iedney familii przywiązana w iedney osobie początek bierze y gaśnie.

Pozwalam! dołożona Kwileckim wieczność Lenna, lecz ten warunek niepostanowił dobrom natury wieczystey, ale tym końcem y my ślą nadana wieczność dla Kwileckch ieżli Imienia ich wieczna będzie następność.

Ergo domowi Kwileckich dozwolona wieczność, nie uwieczniła w dobrach Lenności, bo kondycya wieczności nie dobrom lecz favore osob nadana a zatym Lenność doczesna bo Imię swoie w życiu osob zamknęła.

Ordynacya y porządek Lenności ten ma koniec y powinność iż gdy iedna familia Lenna w descendencyi swoiey upada, na tenczas taż Lenność za Przywileiem w dom drugi przepływa.

Lecz gdy Zygmunt August dla innych familii umknoł tego daru, a pozeyściu Kwileckich przywrocenie dobr do stołu naznaczył.

Ergo Lenności mieć niechciał bo dobra Lenne do stołu nieprzychodzą a tym dobrom formę powrotu przepisał.

Udzielny Krol dawca daru przed Unią w Przywileiu swoim dodaie te słowa powinni będą potomkowie Kwileckiego one Imienia na do stołu naszego Hospodarskiego y potomkow naszych wypuścić &c.

Więc Monarcha wydał intencyą y wolę swoią że tym końcem chciał mieć dobra do stołu przywroconemi, iż by one po wygasłey linii Kwileckiego stawszy się. stołowemi tak były wolne do szafunku po Unii iak rodzay dobr stołowych był wolny y niepodległy przed Unią.

Miec dobra przywroconemi do stołu, iest to iedno co uczynic one stołowemi gdy więc dobra stołowe wolno było iak chcąc rozrządzać Monarchom przed Unią, przeto ta kondycya przed Unią wa y samego Zygmunta Augusta, y następcow iego udzielnemi do rozrządzenia zostawiła.

Czemu bo warunek dokłada do stołu naszego Hospodarskiego y potomkow naszych przywrocić:

Ergo dobra Zwerzdy Dowtertyszki y Ziemia Gikańska stołowemi przez moc tego warunku stały się, a tytuł lenności zatraciły.

Rodzay wszelakiego nadania choć w rozney naturze lecz nastał z dobr stołowych, Monarcha zaś na nich dziedzictwa czy lenna formuiąc, pozbawiał siebie z mocy panowania.

Lecz tu Lenności directe nie formował bo z owu sobie do tychże dobr wstęp y Praw zostawił, inde z mocy panowania niewystąpił.

Pozwalam, te dobra do stołu prywrocone być niemogą, ktore oddane są bez kondycyi, y ostrzeżenia, iakże więc te dobra niewolnemi maią być do powrotu, ktore udzielna władza prostym wyłączeniem sobie zachowała.

Mowi strona na karcie drugiey powrocone dobra być niemaią do stołu ktore odeszły od stolicy Krolewskiey lecz te dobra nieodeszły bo do stołu oddać kazano, więc insza rezolucya między odeszłemi a nadeszłemi od stołu dobrami.

Przywiley ieżeli ważny do lenności, ważnym być musi do kondycyi lenność znoszącey bo go ieden czas ieden Monarcha stanowił, a ieżeli nie ważna Kondycya, tedy razem nieważny punkt lenności więc iedno drugie znosi, y słabi akt Przywileiu razem albo ważnemi, albo nieważnemi staią się.

Odwołana lenność, niemożno zanegować Kndycyi, bo ieśli Monarcha udzielny dał dobrze Imię lenności, więc rownie dobrze salwę przywocenia dobr do stołu swego determinował.

Utrzy-

Utrzymać lenność a wyglozować kondycyą, więc chiba tak rozumieć że Pan dzieziczny mocen był tylko do uſtawy lenności, a nie• mocen do uſtawy kondycyi.

Ad utrumq; abſolutna wola była w tey intencyi zamierzona iż by dobra dla Kwileckiego Lennemi były, a po tym po zeyściu Kwileckich iżby nikomu lennemi niebyły lecz ſtołowemi tak niepodległa moc Przywileiu przeznaczyła więc quod factum eſt infectum fieri nequit.

Gdyby nieoboiętna lenności była determinacyia, więcby Przywiley wychodził bez kondycyi bo in alio caſu niekondycyonalny ſtan lenności przypada do ſzafunku nie do ſtołu.

Tu zas excepcya doſtołu, więc dobra ſtawſzy ſię ſtołowemi niemogą być ſzafowane lennością.

Ważność Przywileiu co do lenności uſtała razem z życiem Kwileckiego, zaś co do kondycyi nabrała mocy y waloru po życiu Kwileckiego, Bo lenność ſkończyła czas y przeznaczenie ſwoie, zaś kondycyya wzieła wtenczas odbierać ſkutek, kiedy uſtała lenność a dobra znowu według pierwſzey natury dożywocia do rządu przyſzły.

Na pierwſzym czele Przywileiu wyznana dożywotność, dobr tandem Krol czyni dobrodzieyſtwo dla Kwileckiego dopuſzcza iemu używać lenności, w końcu woli ſwoiey zdeymuie Jmię lenności z dobr, reformuie na ſtołowe każe do ſtołu oddawać.

Przeto permiſſya dopuſzczaiąca lenności czyni tylko dobrodzieyſtwo a rozkaz powinnemi dobra ku ſtołu Krolewſkiemu czyniąc moccnieyſzy ieſt bo znoſi permiſſya y ieſt maxyma Przywileiu.

Więc dobroczynność czyli permiſſya lenności upadać muſi, gdy ona wyraźnym panuiącego rozkazem zwątlana, ad ſtatum priorem od wołana

Naznaczone oddanie ſummy y przyłączenie dobr do ſtołu więc iak ſam ow dawca daru był mocen piſać y ſtanowić kondycyą tak Krol Stefan naſtępca Tronu mocen był wypełniać, czemu bo ta ſalwa według Przywileiu Zygmunta Auguſta nieuſkuteczniana przez iego przepłyneła do ſtefana Krola na uſkutecnienie.

Skarbowi ſummę opłacać każe, gdybyż ſkarb opłacił pytam ſię iakimby prawem trzymał.

Odpowiadam trzymałby Imieniem dobr ſtołowych według kondycyi Przyileiu, wolno więc. Skarbowi opłacić było, ſummę zawſze iednak Dobra byłyby ſtołowemi, a nie Lennemi.

Jeżeli rozumieć że dobra ſą lenne, czemuż do ſkarbu idą po zapłacenie ſummy, więc transfromuią naturę bo oſwobodzenie Sarbowi dobr Skarbowych nie zaś lennych przyzwoite ieſt.

Jnaczey rozumieiąć według opinii ſtrony żeby dobra łennemi były, a ſummy ze Skarbu rekwirowały więc ſkarb opłaciwſzy dobra lenne ſtawałby ſie lennikiem, czego wſzelka znaiomość broni.

Czemu Przywiley niepiſze że Skarb ma opłacić, a dobra wolne znowu iść maią w lenność Czemu niekaże iżby ten Sukceſſorom Kwileckich oddawał ſummę kto Lennikiem zoſtanie, lecz przymuie na ſiebie y naſtępcow zapłacenie.

Ergo niechciał Lenności w dobrach niechciał nikogo mieć na potym lennikiem lecz chciał ſtołowey poſſeſſyi, iż by w naturze ſtołowey poſſeſſyi zoſtaiace wolne były dobra iemu y naſtępcom do ſzafunku y przepiſania im według woli ſwoiey natury.

Dalſza myśl y Intencya Przywileiu iezli my Hoſpodar y potomki naſzy pochoczem zapłatit maiem &c. więc kończy na tym ieśli nie-

zechce zapłacić iżby possessya sukcessorow Kwileckiego oboiey płci zastaw na y dożywotnia taka była y trwała in ultra iaka była przed Przywileiem piszącym imię lenności.

Natura lenna przywiązana iest do osob męskiego rodzaiu tu zaś pozwala oboiey płci mieć possessyą, więc niema formy lenności.

Niema lenności bo corki w lennościach niedziedziczą, Corkom zaś Kwileckiego zachowana possessya więc determinuiąc niewieścia płeć do possessyi w samey determinacyi osob wyniszczył naturę lenności.

Przywiley formuie possessyą dożywotnią zastawną stołową tandem doda ie Jmię Lenności.

Ergo lenność przywalona contrapositis niemoże się wydobyć bowiem dobra stołowe niemogą być razem y stołowemi y lennemi, niemogą też być dożywotniemi bo termin lenności gdzie iest pewny proto ta stirpe tam niema obrządku y tytułu dożywocia doosob niewiąże.

Zaczym przywiley choćby chciał mieć Lenność, lecz wraz ią y w tym że momencie wypowiedział, choć afirmat lecz wraz negat więc Zamorzona lenność, a ożywić ią więc zażyć wolności contra przywileiowi niedaiącemu wieczney lenności.

Kwilecki bez synny, Kwilecki przed Unią umarł Corka iego in voto wolan wa dobra Zwerzdy Dewtertyszki y Ziemię Gikańską w czasie Unii possydowała więc Traktat Unii possessyą zastawną w osobie Corki Kwileckiego a nie lenną znalazł y został.

Lenność z głowy Oyca na Synow przepływa, lecz Kwilecki Syna niemiał, więc lenność poczasie Unii niebyła bo niezostawszy Unia Syna Kwileckiego, niezostała lenności w dobrach—:—:

Rzecz około wywodu Konstytucyi Uniowey y odpowiedz na zarzuty.

Do wszelakiey natury Dobr Kontt: 1559. Folio: 778. vol. 2do. w tych prawach założyła bespieczeństwo: Także wieczności feuda albo lenna Frymarki, zamiany dożywocia zastawy wszelkie na Seymie, y bez Seymu uczynione wedle każdego przywileiu wiecznie mi czasy dzierżane być maią nieprzywodząc ich w żadną wątpliwość ktorymkolwiek obyczaiem y wykładem.

Nietrzeba explikować Prawa bowiem determinacya iego sama się aż do poięcia tłumaczy y wyiaśnia.

Ta rozporządziła moc swoią, ta stan y naturę w dobrach okryśla, a w nich inszego stanu y rodzaiu mieć niechce, tylko iaki nadały im Przywileie, y o naturach donr pisać kończy powszechny wyrok według każdego Przywileiu wiecznemi czasy &c.

Więc inszey natury niewlała, Unia w dobra tylko taką naturę y przepis iaką w warunkach Przywileiow znalazła.

Zgadzam się z Argumentem strony iż każda Possessya ma być rozumiana wedle Przywileiu lecz zaraz tym napisem prawa znoszę Opinią lenności przez J. P. Brzozowskiego żadaney.

Niech tak będzie że Przywiley 1567. datowany dobrom dał Imię lenności, lecz dołożył kondycyą iżby po zeyściu Kwileckich do stołu Hospodarskiego wypuszczone były.

Pod takim zakładem dana lenność, ieżeli iest wieczna tedy y kondycya wieczna.

Wieczność lenna z życiem Kwileckich upływa, wiecznoćć kondycyi po z gasłey linii odbiera od stołu Krolewkiego dobra.

Lenność wieczna pro sola Stirpe Kwileckich, czyni dobrodzieystwo,

kondycya

kondycya wieczna zawadza wſzyſtkim iżby nikt po tym lennikiem niebył.
Jtem ſłowo Przywileiu wziowſzy ſummę powinni będą wypuſcić dobra do ſtołu naſzego y potomkow naſzych.
Więc dobra uczynione wiecznie ſtołowemi, tak rozumieć trzeba, bo Unia wedle kazdego Przywileiu wiecznemi czaſy przyznaie dobrom naturę.
Co więc ieſt oddano ſtołowi, to niecierpi na ſobie lennośći, uznać dobra lennemi a zboczyć od kondycyi przeto ſkażony będzie Traktat Unii, y iuż kognicya natury dobr niebyłaby według Przywileiu, lecz przeciwna uſtawie iego przed uniowey.
Wnieſiono że Krol właſności dobr zrzekł ſię lecz te zrzeczenie Kwileckiemu doczeſne & non alijs, dał lenność, lecz te dobrodzieyſtwo Kwileckiemu non alijs.
Obiekcya z Repliki na karcie 3. dobra quæſtionis wdziały na ſiebie naturę lenną za wolą ſamo władcy, przyiowſzy zaś naturę lenną nie mogły iey inaczey opuſcić chibaby znowu przez ſamo władzę zdięta była.
Reponitur zgadza ſię że Pan udzielny mogł przepiſać y zgaſić naturę lenną, tak ſię teraz dzieie Zygmunt Auguſt Zwerzdy y Dowtertyſzko lennemi ogłoſił, a potym doſtołu przywrocił, więc który dał Imię lenności, ten wraz y pozbawić mocnym był.
Summy nieneguie, ſprawy o ſummę niema więc gdy concedit na warunek ſummy razem concedit y na kondycyą gaſzącą lenność.
Nieprobuie lenności przyłączona do dobr ſłużba woienna, poty bowiem ſłużba Ziemſka woienna winna z nich była, poki dobra Lennemi były uſtała lenność, uſtała y ſłużba Ziemſka.
Jeſzcze wnieſiono pagina 4ta iż kondycya nie względem lenności lecz względem ſummy dla ſukceſſorow Kwileckiego zapiſana.
Kondycya względem ſummy bierze ſkutek gdy ią Skarb opłaca albo na tychże dobrach lokuie w ten czas przeſtaie być kondycyą y nie idzie potym in ultra.
Ale kondycya, względem lenności inny zamierza koniec bo dobra ku ſtołowi wypuśćić naznacza więc te ſą iey wieczne ſkutki iżby tytułu lennego w dobrach niedopuśćiła wiecznie.
Wtenczas wierzyć obiekcyi że kondyncya przynoſi tylko warunek ſummie a około dobr nic nieſtanowi kiedy ſię będzie godziło wyprzec wiarę y głos Przywileiu.
W Nim znaydzie ſąd Kondycyi rożnöść, ſumm z oddaniem ſummy, lenność wroceniem ſię do ſtołu kończą ſwoie przeznaczenia.
Więc kondycya y ſummę waruie, y Dobra do ſtołu od woływa.
Ktoż ieſżcze nieprzekonany ſmie mowić o tym że kondycya ubeſpiecza tyko ſummę.
Wſzak nie ſummie, lecz dobrom do ſtołu powrocić kazano Ergo wyrokiem Przywileiu dobra obięte, y kondycya do reformy w nich natury lenney rzetelna y proſta.
Jeſzcze Przywiley 1567. nienaſtał, ieſzcze o Imieniu lennym wzmianki y głoſu niebyło, ſumma iuż miała na dobrach ſwoie ubeſpieczenie przy dożywociu tak uczy Przywiley. Czytać ad caſum.
Więc Summa względem ſiebie niepotrzebowała kondycyi, bo oprocz imienia lennośći opierała ſytuacyą ſwoią na Przywileiu dożywotnim.
Objekcya na karćie cwartey w te ſłowa przywarowaniu ſum dla Corek Kwileckiego kondycyi żadney niemaſz ktoraby naturę wieczney lennośći ſłabiła, a kondycya puſzczenia dobr do ſtołu nie ſzkodzi naturze dobr lecz do ſum regulatur.

C Jeden

R. Jeden Przywiley y lenność mieć chciał,, y tenże kondycyą przeciwna lennośśi zapisał ieden moment obie maxymy z sobą niezgodne wydał iakże mowić że niemasz kondycyi, gdy iest kondycya rozwiażaiąca lenność.
Mowic nieszkodzi lenności kondycya, ale też y nie nieudoskonala iey wszakże nikomu tylko lenności do stołu przychodzić dysponuie więc nie do sum regulatur.
Razem y iedna wolą co iest postanowionym, razem więc iedną trwałość mieć powinno, tak Przywiley co nazwał dobra lennemi, y znoz nich wyruynował lenność według woli własney rozumiany być musi iednostaynie.
Bowiem w doskonałym prawdy rozporządzeniu niegodzi się iednego związku rozrywać, Przywileiu ad punctum ważnym ad punctum nieważnym czynić.
Wszakże ani poznieysza kondycya, ani pierwsza lenność, gdyby niebyło kondycyi niebyłoby lenności więc iedno od drugiego dependuie, iedno drugie do ruiny zbliża. A tak w kondycyi u więzła y obumarła lenność.
Lenność była przyczyną Przywileiu skutki Lenności były przywiązane do kondycyi, nieodrzucić teraz pretextu lenności, byłoby nieczynić kognicyi na skutki y powody iey.
Daley explikuię słowa konstt: Uniowey na karcie 773. wyrażone także nadania na Dygnitarstwa Urzędy, ktore zdawna y właśnie na nie należały zastawy y summy wszelakie w zupełnym prawie swym zostawione być maią niebędąc powinne żadney części dochodow swych na co innego nad teraznieysze dzierżenie Przywileie albo listy obracać, okrom pożytku swego &c.
Wiec iakie dobra do przyzwoitości Urzędu dane, a podczas unii zadzierżane dla nich zgłosu tego prawa całość y bespieczeństwo wypadły. ale dla innych dobr sytuacyi dalekie, y nieużyte.
Otwartym iest iż to Prawo niezamierza mocy ktoreby tak silne było, iż by dzierżenie uniowe wiecznym y nieprzemiennym stało się.
Czemu bo dzierżenie Uniowe nie samo przez się mocni y uwiecznia siebie, ale przez formę Przywileiu iedna dla siabie naturę possessyi-
Słowem każde dzierżenie Uniowe według listow Przywileiow, ma być rozumiane Ergo possessya Uniowa nie iest Artykułem sprawy ale Przywiley do possessyi ten przewodnikiem do natury ten maxymą do przekonania.
Prawo każe y perswaduie o Possessyach według Przywileiow y nadań, rozumieć wiecznie.
Więc waruie każdemu na czas po Uniowy Possessyą y szacunek przed Uniowych Przywileiow.
J Z tąd przekonywam że konstytucya Possessyą Uniową nikogo aktorem nieuczyniła, ale na czas po Uniowy kognicią kazdey Possessyi, według kazdego Przywileiu odłożyła.
Jdzie zatym o Possessyach naturalna perswazya, iż nie tak one maią być trzymane iak Unią została lecz iakim ksztaltem y zakładem w kondycyach Przywileiu po Unii zostały się.
Jeszcze taż Konstytucya ku dalszey potrzebie władzę wolnego szafunku po Unii rozpostrzeniaiąc na karcie 774. tak pisze wszakoż Imiona ktore kolwiek z domow Xiażęcych y Pańskich do stołu J. K. Mci według woli y łaski swoiey rozdawać mamy &c. &c.
wydatnym iest przez moc tego Prawa, że y spadek dobr do stołu Krolewskiego zwyczayny, y szafunek ich zwierchności panuiącey właściwy.

Nieptze-

Nieprzeczę temu że przychodzące dcbra do stołu niemaią być zatrzymane, przy aktualnym Krola używaniu, lecz zaraz powinne wychodzić darem dla zasłużonych.

Choćbym pozwolił na to że [redacted] wtakim stanie y kondycyi powinien Monarcha dzielnicę łaski swoiey na dobra przeznaczać, w iakim stanie do stołu iego przychodzą, ~~a czego obszerne powinności Prawa dostrzegaia.~~

Dobra Zwerzdy y Dowt-rtyszki przyszły do stołu, przyszły do szafunku krola gotowe z soba maiac prawo, lecz nieprzyniosły lenności bo Przywiley kładąc na nie kondycya, przywrocił ich do pierwszey natury dożywotnictwa y dla tego chciał mieć wyPuszczone mi do stołu, iżby pod imieniem stołowym władza panuiąca znowu iaką chcac przy oblekła natura

Między spadaiącemi do stołu dobrami dystynkcya, y dla tego znoszę suppositum przeciwne pag: 4. wypisane dowodząc że w spadku row ności niema.

Lenność bowiem z przyrodzonego powołania, czyli proprio iure feudi płynie doszafunku Krola więc dla lenności kondycya wrocenia do stołu nieprzydatna.

A Ze kondycya przeciwko regułom lennym dołożona, więc niemasz lennośći gdyby zaś lenność prosta y pewna była niebyłoby kondycyi.

tem przypadaią dobra do stołu dziedziczne Ziemskie czyli iure caduco, czyli ad fiscum, lecz ten spadek nie naturalnym porządkiem ale przypadkowym według Artykułu 10. z R. 2. po wygasłey linii oboyga płci, po reRebebellizantach &c.

Ergo między spadkiem dobr lennych, a między spadkiem dobr dziedzicznych oczywista rożnica - y zniesione suppositum.

Do dobr dziedzicznych Krol Prawa niema, chiba grzech y wina na dziedzicu przekonana otworzy prawo ad fiscum, albo upadek oboiey płci domu podda maiątek iuri Caduco.

Obiekcia pagina 1ma wtych słowach dobra przed Unia od stolicy do Stanu Rycerskiego odeszłe iuż się nigdy nie mogły wracać do dobr stołowych.

Wdzięcznie przymuię tę obiekcyą y zgadzam się na nią że dobra ktore odeszły od stołu Krolewskiego iuż się do stołu wracać nie maią. lecz gdy dobra zwerzdy y Dowtertyszki ku stołowi do powrotu zawołane więc wyznaie strona że od Stolicy lennośćia wieczysta nie odeszły

Gdyby albowiem Przywiley 1567. odeszłemi ich rozumiał albo lennośćia wieczystą mieć chciał, niemiałby prawa do stołuich od wo ływać, y przyłączac.

Y Konstytucya do tegoż celu zamierza, iż dobra nie te ktore iuż rozdane, lecz ktore od rozdania wolne do stołu przychodzić maią y dla tego rozwalnia pewszechny szafunek Monarchow nad dobrami stołowemi według woli y potrzeby Monarchi.

Tak się stało, dobra Zwerzdy y dowtertyszki śladem Przywileiu kierowane po zgasłey lenności przypadły do dyspozycyi Krola nie iż by prawem lennym odeszły lecz iżby obyczaiem dożywotnim rozrządzone były.

Więc Konstytucya wzieła skutek, bo dobra przyszły do szafunku Krola, a Krol one według Przywileiu przed Uniowego y według wolności sobiedaney roszafował.

Cały Głos Konstytucyi nieznalazł występku w determinacyach dożywocia, owszem każdy punkt ewinkuie dobr dożywotność, y przyzwoitą ich dystrybutę.

C2 Szafunek

Szafunek według woli y łaski Krolewskiey niezastanawia mocy swoiey tylko co do wyboru osob, lecz rozpościera władzę swoią tak daleką iż na przypadłe do stołu dobra, może iakie chcąc prawo y los determinować.

Czemu bo niema w Konstitucyi dołożenia iż takim Prawem y Przywileiem ma nadawać od stołu, iakim Prawem y przywileiem przydą do stołu.

Więc in hoc puncto co do osob, y co do natury, Prawo zwierzchności Monarchow nieścisla y nie ogranicza.

W koniec silnieyszey konwinkcyi dodaię Konstytucyą 1607: Folio 1601. vol: 2do Tytulo o Ekonomiach decyduiącą w takich słowach Ekonomii przyczyniać niemamy a przyczynione zniesiemy, insze zaś dobra ktore do stołu naszego należą y dodyspozycyi naszey przypadać będą dawać mamy dożywociem.

Więc przez zamiar tey Konstytucyi dana Krolem zupełna wolność przypadaiące do stołu dobra naywłaściwiey dysponować dożywotnim darem.

Y to iest co mięczy opinią, a daie poznawać iż panuiąca władza nad dobrami stołowemi otwarte ma w ręku swoim prawo dożywotnie y tegoż dożywocia kogo chcąc uczestnikiem czynić może.

Niema Krol uymy y przeszkody co by go niewoliło takim porządkiem oddawać dobra od stołu z iakiego losu y przeznaczania przydą do stołu, bowiem to prawo zlewa na Krolow wtakich dobrach moc rządu dożywotniego.

Chocbym pozwolił na to iż takim prawem od stołu szafowane maią być dobra iakim do stołu przyda.

Jednak y z takiego rozumienia iedno wypada iż dobra Zwerzdy y Dowtertyszki przypadszy do stołu, stały się stolowemi y iako stołowe odeszły pod dożywocie według prawa.

Obiekcya na karcie 5. Repliki wniosła, że Przywileie rozne 1565: 1566. 1570. y 1609. datowane w podobnych wyrazach Przywilelowi Kwileckiego opisuią lenności summowne a po wygasłey linii męskiey spadek dobr do stoło Hospodarskiego po wyliczeniu summy Sukcessorom niewieściey descendencyi ostrzegły.

1mo R. w tych Przywileiach ktore J P Brzozowski dla przykładu złożył Krolowie obowiązuią siebie iż poty dobr do stołu brać niemaią poki summy niezapłacą, wiec takim warunkiem dla possessorow possessya, ubespieczona a dla prawodowcy wstęp do zruynowania possessyi zamknięta. Czytać ad casum przywileie.

Opak się dzieie w Przywileiu Kwileckiemn danym bo oprocz warunku zapłacenia summ obowiązał sukcessorow Kwileckiego w tych słowach pcwinni budut onoie imienia do stołu naszoho Hospodarskoho y potomkow naszych pustyty &c.

Więc Alia Causa & alia ratio między powinnością Krolowi przyzwoitą do zapłacenia summy, a między powinnością na sukcessorow włożoną wiecznego dobr wypuszczania stołowi. Pierwszy obowiązek Krola y skarb winnym czyni, drugi wracaiąc wiecznie dobra do stołu, wykorzenia w dobrach oPinią lenności.

2do R. Przywiley 1565. na dobra lenne w W. Brzeskim leżące Hawryłowi Kambułatowiczowi Czerkaskiemu dany przed Unią nie wzmiankuie przywrocenia dobr do stołu lecz proste nadanie bez kondycyi wyraża.

A posledniey po Unii 1586. R. potwierdzenie owego Przywileyu taki zawiera w sobie obowiązek po zeyściu Małżąki Czerkaskoho Imienia do stołu naszoho niebieruczy, pierwiey oprawu iey kotoraia

od

od Kniazia Małżonka yapiſana budet zapłatim.

Więc naturalnie oſtrzegać muſiał pewność zapłacenia wnioſku bo ge nadobra wnieść y opiſać pozwolił po Unii więc Przywiley daleki od przypadku rzeczy, ten na ſummę pewnoſci doziera a Kwileckiemu dany dobra do ſtołu powracać każe.

J nietylko ten ſzczegulnie 1586. R. datowany przywiley, ale y wſzyſtkie powſzechnie, iako to 1570. 1585. 1784. 1586. ad præiudicatum zebrane Przywileie do wmowienia dobrom powierzchni leności ważnemi nie ſą czemu bo Pouniowe, niemogą być przekonaniem do naſladowania, niemaią też do przemiany w dobrach natury ſiły y zdolnoſci przyzwoitey będąc extra ſprawy.

3tio R. Ieżeli mowi J P Brzozowſki że Przywileie po uniowe ważne ſą y zdolne były obowiązywac dobra na ſpadek do ſtołu więc pozwala że Monarchowie po Unii mieli moc do przepiſania dobrom ku ſtołu ſpadłym iakiey chcąc natury. czemu bo niepokłada Przywileiow przeduniowych y niekonwinkuie iaki ſtan tych dobr przed unią lennym czy dożywotni zoſtawał.

Ergo te Przywileie po unii naſt aiąc dobrom naturę lenną po unii naznaczyły y ſpadek do ſtołu przepiſały niewolnie, przeciwko Traktatom Unii rządy monarchow ſciſkaiącym, y ſpadek ordynować, y dobrom naturę dawać zakazuiącym.

Oprocz tego Przywileie złożone w duchu ſprawiedliwym nieſprawią perſwazyi ile gdy inſza kondycya w Przywileiu Kwileckiego inſze w tych zamierzenie y niemogą ſię też rownać między ſobą bo inſza moc y powaga przywileiow przed-uniowych, ktore ſame przez ſię ſą Prawem y prawa ſtanowią w tych ieſt liczbie Przywiley kwileckiego.

Jnſza zaś ſłabość y niedołężność Przywileiow pouniowych ktore przez nieobſerwę Traktatu Unii chwieią ſię y niſzczeią a te ſą zawołane ku obronie J P Brzozowſkiego.

Mijam złość, albo dobroć Przywileiow doſyć powiedzieć że ſą uſtronne, więc nic nieſtanowią w rzeczy.

Jtem Prożno dla przykładu uięto ſię tych Przywileiow dla napiſanego w nich terminu niemaiem do ſtołu dobr odbierały, aż do oddania ſummy.

Niemogł dawca Przywileiu umknąć y niedać tego warunku bo do naznaczenia ſummy, naznaczenie beſpieczeńſtwa poſſeſſyi, ieſt to kondycya przyrodzona.

Ieżeli zaś ſciley y mocniey obracać ſerce y umyſł na præiudicata przywileiow, niemogą one być artykułem, ani racyą ſądowi, bo onie ſprawy niema y kognicya być niemoże ktoż zaręczy że te Przywileie niepokaſowane, że natura dobr według ich trwa nieodmienna wſzak mogą teraz te ſame dobra być dożywotniemi lub inney natury ktore nazwano lennością.

Żeby zaś kto był urgens, żeby kto przeciwko tym Przywileiom miał teraz ſprawę, y kweſtyonował de natura dobr temi przywileiami obiętych wtenczas byłaby kognicya ich a nieprawność ſtawſzy ſię odkrytą mogłaby przyść do kaſſaty, y naturę dobr na utratę wydać.

Przed obliczem ſądu niemogą mieć mieyſca Przywileie ad præiudicata wzięte niema albowiem nanie takiey rezolucyi Seymowey, iaka przychodzi około Przywileiu Kwilekiemu danego, bowiem nie dana Sądowi ſprawa o inſze dobra o inſze Przywileie, tylko o naturę Zwerzdy y Dowtertyſzek, y Przywileiow do tego przypadku właściwych.

D Ergo

Ergo przykładem obcych Przywileiow uymować wiarę sądu iest to uczynić kognicyą rze zy y sprawy niebędącey na sprawie.

Wzaiem Contra Przywileiom ad præjudicata wziętym składam rożne Przywileie na czyste y nieoboiętne lenności ktore niemaią kondycyi rzywrocenia dobr do stołu.

Bo ieżeli sąd ma spoczywać y zastanawiać się na prejudycatach, więc ktore kolwiek maia termin przywrocenia dobr stołu wszystkie lennościami niesą, owszem są prozne oboientne y nieprawdziwe te tylko ważne y pewne lenności ktore bez kondycyi są proste y wyrazne.

Myśli rzetelney niemogą konwinkować præjudicata, władza albowiem sądu niema nasladować przez sądy czyli przykłady, lecz powin na ulegać powinnościom y Regułom prawa.

Na Ostatek żebym to rzetelnie wyperswadował kładę konstytu. 1764. corona titulo o Patronach w takich słowach UU. Patronowie produ kuiac ez exagieracyi preiudicatow allegowania dowodzić maią &c.

Więc præjudicata zakazane przeto y stronom wnosić, y Sądom niewolno nasladować przykłady.

Niema zawady dla dożywotniey w dobrach narury, niema ksztaltu y okrasy la narzucenia w też dobra lenności, bowiem iako Przywiley 1567. lennemi dobr nieuczynił, tak tłum Prawa y zgromadzonych obiekcyi, teyże lenności nieprzeswiadczył.

Punkt drugi głosu wykłada nieprzerwaną po Unii aż dotąd Possessyą dożywotnią.

Pewnym iest że Hieronim Kwilecki bez synny iedna Corkę Małgorzatę Kwilecka do sukcedowania w spadku swoim zostawił.

Małgorzata Kwilecka summy na dobra Zwerzdy Dowtertyszki y Ziemię Gikańska wniesioney aktorka dostała się za Zonę Jakubowi Wolanowi.

Summa na okup possessyi naznaczona gdy nieoddaną została Jakub y Małgorzata z Kwileckich Wolanowie pomienione dobra prawem zastawnym wedle warunkow Przywileiu possydowali.

W Czasie sieon nastoletniey Wolanow Possessyi pierwey panuiący Zygmunt August, potym Krol Stefan nikomu Przywileiu na lenność niewydali, bo lenności w dobrach mieć niechcieli.

Lecz gdy Małgorzata Wolanowa odumarła, Iakub Wolan Possessor dobr y aktor summy od Zony zapisowy prosił Krola Stefana o potwierdzenie Possessyi dobr Zwerzdy y Dowtertyszek dożywotniey

Krol Stefan wyraziwszy kondycya Przywileiu Zygmunta Augusta temi sowy iuko Hieronimowi Kwileckiemu nadana była lenność iednak dołożono ten warunek iż gdyby on niemaiąc potomkow Męskiego rodzaiu z tego swiata zszedł. a Corki by pozostali tedy to warowac raczył, ieslibyśmy chcieli owe imion a do stołu naszoho przywrocić pierwey wiano Zony Kwileckiego zapłacić mamy &c. przywraca do stołu dobra y nadaie Possessyą dożywotnia dla Wolana y summę warunię czytać Przywiley 1586. Marca 10. dnia dato any.

Dobra do stołu przypadłe oddał dożywociem, bo taka wolność z Konstytucyi 1607 folio: 601. o Ekonomiach vol. 2do Ekonomii przyczyniac niemamy, a przyczynoone zniesiemy, a insze dobra nasze ktore do stołu naszego przypadac będą, dawać mamy dożywociem &c

Dobrze y waznie summa na tychże dobrach lokowana bo też Konstytucya albo Donataryaszom, albo Skarbowi o płacać każe więc Wolan iako nowy Donataryusz wniosł summę na dobra.

I P Brzozowski stawa z Przywileiem pro præjudicato 1580. datowanym w ktorym ieżeli się godziło Krolowi Stefanowi potwierdzaiąc Przywiley na lenno czerkasowi dokładać warunek około nie-

broni

brania dobr do ſtołu aż dozapłacenia ſummy.

Dla czego temuż Monarſze niegodziło ſię y niewolno było przypadłe dobra do ſtołu oddać dożywociem Wolanowi.

Dzieło iednego Monarchi ieśli czynił waznie iak ſam J P Brozowſki rozumie y nieprzeczy dla Czerkaſkiego na lelno, tedy czynił ważnie y dla wolana na zwerzdy &c. bo iedną władzę panowania afirmare & negare nieprzyſtoi.

Dał Stefan dożywociem, bo dobra do ſtołu przypadſzy ſtały ſię ſtołowemi, y wolne były do ſzafunku tak po Unii, iak wolne były dobra ſtołowe do rozrządzenia Monarchom przed Unią.

Czemu tak bo Przywiley przed Uniowy na czas po Unii w doł idacy ordynacyą około dobr pomienioych y przywrocenia do ſtołu, & inde wolnego udyſponowania zoſtawił.

Akt Przywileiu Stefana tym więcey powinien znaydowac kredytu y konſyderacyi niemogł bowiem od tego Pana wychodzic nie prawny ktory walor y ſzafunek nadań ofiarą przyſięgi umacniał tak vol: fol: 892. R. 1579. omnia privilegia publica & privata & omnes donationes legitime conceſſas manutenebo &c. Item vol: fol: 916. wſzyſtkie Przywileie daniny zapiſy iuſte & legitime conceſſas emanatas utwierdzamy.

Wiedział Krol Stefan że zaprzyſiągł moc Przywileiow, znał delikatność przyſięgi wiedział też y wypiſał kondycyą Przywileiu Zygmunta Auguſta a że zgaſła po Kwileckim lenność, wolno mu było komu chcąc oddać dożywociem, mowić zaś że nieprawnie wydał Przywiley więc razem pomowić, że złamał przyſięgę.

Wzieły na ſiebie dobra znowu te poſtać ktorą przed Unią przyodziane były, y na przywileiu Stefana ſtanęły być dożywotniemi.

Przepływała Poſſeſſya dożywotnia od Poſſeſſora na Poſſeſſora nigdy od głoſu niebyło o lenności, nikt barwą lenności nieokrywał ale każdy udziałem dożywocia kontentował ſię.

Tandem Eperyaſzowa będąc dożywotniczką y ſummy aktorka dzierżała dobra Zwerzdy y Dowtertyſzki gdy zaś pod dożywociem iey Wołowicz Podſkarbi Litt: exportował Przywiley dożywotni y ią depoſſydować bez oddania ſummy przed ſię wzioł na wzaiem udali ſię do krokow procederu.

Wydał Krol Zygmunt III. Reſkrypt do rozeznania ſprawy naznacza Kommiſſyą y doniey Kommiſſarzow.

Wolne y zwyczayne były wydawać na ſady Krolom Reſkryptu tak obiaſniła Konſtytucya 1736. Titulo pozwolenie ſadzenia Aſſeſſoryi więc dobrze y Reſkrypt od Zygmonta III. wydany y za nim ważnie odprawiona Kommiſſya.

Przed ſądem Komiſſarſkim Wołowicz negował ſummy Przywileiem przed Uniowym na dobra Zwerzdy y Dewtertyſzki wnieſioney y w kontrowerſyi ſwoiey nazywał dobra lennemi w ſłowach kiedy J K Mc Zygmunt Auguſt Przywiley na lenno Heronimowi Kwileckiemu dac raczył. &c.

Ergo nieukrywał lenności wydawał ią, y chciał mieć oſadzonemi dobra za lenne, iżby przewodem Imienia lennego zatarł ſummę dożywotnią.

Sąd Komiſarſki czynił kognicią Przywileiu na lenności 1567. datto: czynił kognicią obiekcyi Wołowicza przeciwko lenności, iednak nieuznał dobr lennemi, ale pod Prawo dożywotnie ſkłonił y naznaczył.

Od Wołowicza obiekcya lenności była, a Eperyaſzowa dożywocia ſwe-

 go

go broniła; rostrzasał sad kwestyą wzaiemną, nieodsądzono Eperyaszowey od dożywocia. Ergo wdobrach lenności niebyło bo lenność nie cierpi do żywotnictwa.

Gdyby Lenność rozciągała moc swoią na dobra, więc w takim rzeczy stanie y Eperyaszowa tracić dozywocie, y Wołowicz od Przywileiu dożywotniego od padać był winien, dla czego dobra lennemi ogłoszone poszłyby do szafunku directi Domini, y niemieliby dożywotnika.

Lecz się opak dzieie, Eperyaszowa niestraciła dożywocia a Wołowicz nieupadł na Praywileiu, bo przyznana iemu possessya dożywotnia, Ergo lenności niema.

Zgaszona lenność Dekretem, & ipso facto skasowana lenność bo dobra dożywo niemi uznane, excognitione Przywileiu 1567.

Czytac Dekret Kommissarski 1624 Julii 20. dnia zaszły.

Była kognicya lenności, bo Przywiley na lenność był przed sadem złożony nieznaydziona lenność przez kognicyą Przywileiu y kon dycyi w nim, Ergo opinia lenności znegowana Dekretem y z pod mocy iego nie umie siebie ożywić.

Jako W łowicz zyskał Dekretem Komissarskim twierdzę Possessyi dożywotniey tak y wszyscy poznieysi Donataryuszowie dobra dożywociem posiadali bez Kwestyi y impedymentu.

Nastąpiła Konstytucya 1717. ta na karcie 360: vol. 6to. titulo Hiberna naturam & qualitatem dobr probuie Bo Zwerzdy y Dowtertyszki dożywotniemi ogłasza, z nich zwykły dobrom dożywotnim hiberny y kwarty podatek na znacza Czytać Konstytucyą.

Więc Konstytucya wyznaczeniem na dobre Hiberny y kwarty naturę dozywotnią w dobrach ewinkuie.

Tym więcey wydatnieysza w dobrach dożywotność bo akt Konstytucyi uprzedziły rewizye y lustracye więc ta solenocć inkwirowała stanu dożywot iego, dociekła natury dożywotniey y podała na approbatę Konstytucyi a Konstytucya approbatą swoią w poiła dobrom dożywotność, przeto imię lenności zniosła y wyiskrzyła.

Zaprzysię ony podatek Kwarty y Hiberny iako z dobr dożywotnich, Konstytucya w ciągnęła na Tabellę iaka dobra dożywotnie.

Ergo w dobrach powierzchni niewyglozowana natura doz wotnia, bo Konstytucya też dożywotność przyznała y stwierdziła.

Approbowaney Konstytucyą dożywotności nie wolno reformowac w lenność, bo to iest nieodmiennym, co prawo stanowi, inaczey czynic więc chiba moc prawa nadwerężac y Prawo, prawem niemieć.

Jeszcze Konstytucya 1598. folio 1 52. vol: 2do titulo o pozwach za dwornych naturam & qvalitatem dożywotnich oświeca ktore rewiziami obięte.

Tak y w teraznieyszym przypadku dobra Zwerzdy Dowtertyszki pierwiey stan ich rewizye oznaymiły, potym determinacyom Konstytucyi na dożywocie uległy, więc są dożywotnemi.

Produkowane że strony Kaczanowskiey Przywileie y kwity podatkowe dały poznać że dobra Zwerzdy y inne od Unii aż dotąd nieprzerwanie darem dożywocia dysponowane y possydowane były, Więc sama Possessya długowieczna wyręcza od opinii lenney, a naturę dożywotnią w celu stawi y persvadnie.

Coż iest powiedziano że naydłuższe possessye natury dobr nieprzeistoczą.

Reponitur od przed Unii spokyna kilku wiekow possessya nieodmienia natury dożywotniey lecz iako dożywotnią naturę została y ciągnęła posessya, tak też dożywotność y potwierdza possessya.

2do

2do Nietrzeba odmieniac natury w dobrach bo do stołu wolne bez lenności przyszły, więc wolne na dożywocie wyszły według prawa.

Nietkniętą wiekami possessyą dożywotnią reformować y obarczyć ią lennym tytułem to byłaby odmienić naturę, znieważyć Possessyą długowieczną w koniec woli Monarchow przed uniowey y przywileiom przed uniowym niepodlegać, y stronić od nich.

Przywiedzione Konstytucye iedna 1581. vol: 2do fol: 1013. w słowach wszakoz zawzdy y napotomne czasy Bona nullo iure adempta u Krola mogą być dochodzone.

Druga kontt: 1588. vol: 2do folio 1212. w Wyrażeniu iako przodkom naszym wolno było non obstante quavis præscriptione u każdego upominać się dobr stołu naszego, tak y nam &c &L.

Więc te Konstytucye Erga magestatem stołowane Krolow wolnemi czynią dopomniec się dobr stołowych, y od nich ieśliby odeymowali dobra rekwirować dopuszczaią.

Jnszy spor teraznieyszy, y Konstytucie sprawie niezdatne bo Krol nic Brzozowskiemu nieodioł sprawy niema o zabranie dobr stołowych więc obiekcya daleka od przypadku.

Niema kwestyi od Tronu o dobra stołowe, bo Monarchowie sami przypadłe do stołu na dożywocie ordynowali, więc niema y krzywdy y sprawy stołowey.

Nic od Brzozowskiego do stołu niewzięto, niedoswiadczył dotkliwośći więc niema sprawy przeciwko stołowi inde allegował Konstytucye extra casum.

Jeżeli o dobrach stołowych Konstytucyi ku pomocy używa więc zgadza się nato że Zwerzdy y Dowtertyszki są dobrami stołowemi y nie przeczy temu że będąc stołowemi przyzwoicie na dożywocie odeszły.

Dobra teraznieysze od stołu prawnie lub nieprawnie wyłączone to sprawa zwierzchności stołowey ad inquirendum, ale J P Brzozowskiemu przez walor tych Konstytucyi niewolna.

Przepłyneła przez tyle dawności possessya, a zawsze dożywotnia, więc nieporusza iey Przywiley exportowany na lenność.

Przykrym ten moment nazywa J Pani Kaczanowska w ktorym ziednał J P Brzozowski utaiwszy naturę dożywocia nadanie y Przywiley lenności.

Lecz Przywiley na ślady opacznych przełożeń idący, ukrył właściwą naturę dożywocia, a narzucił imię lenne przeto nieprawnie dany dożywotnictwa nieodbiera, a lenności niedaie.

1mo Nieważny na lenno Przywiley, bo morzy naturę dożywotnią, a przyodziewa dobra imieniem lenności.

2do Nieważny bo narusza Traktat Uniowy, ktory w kondycyach przywileiu Kwileckiego nadaie y stanowi dożywotność.

Jtem nieważny według Konstytucyi 1613 vol: 3 fol 172. Bo in præiuditium dożywotnich Przywileiow zyskany.

Nie umie ten Przywiley reprezentować lenności, ani wmowic takiego rozumienia, iż gdyby dożywotność gasiła prawo swoie, a zaczeła ulegać przepisom lennym.

Naturalny stan dobr iest dożywotni ta ich sytuacya w przywileiu Zygmunta Augusta zostawiona pozwolic odmiany dobrom, więc razem odmianę uczynić ustawom przed Uniowym.

Nieprawny Przywiley y niemoże siebie tak daleko rozpostrzeniać, iż by reformował dobra z dożywotnich lennemi czynił albowiem

E zwierzchność

zwierchnośc panuiaca po Unii iuż niema władzy nowey dobrom przepisywać noty, tylko do woli przed Uniowey dary swoie nakłaniac.

Lenny Przywiley krzywdzi Skarb bowiem publiczny Hiberny y Kwarty podatek znosi y uszczupla, krzywdzi Monarchę y Prawa bo ad vitiosa narrata wzięty niemniey zmierza do zniewazenia Traktatu Unii, bowiem przez miłość y tesknotę do korzyści wzbudził J P Brzozowskiego z dobr dożywotnich na lenne szukac reformy.

Na o atek ucika dożywotniczkę, o ta bona fide dozywocia zahorowaną całym wiekiem summą opłaciła dzierzawę dopuścic wygurowac lenności, więc Possessorkę wydać na ofiarę nędzy y wszystkich od wodow nieprzyiąć.

Prożno Przywiley końcem lenności wydany, bo gdy w dobrach lennego imienia niezostaie więc proznym y nieskutecznym upada.

Nietylko przez pewny swoy upadek żadney korzyści nieotwiera bo ie przeciwny Prawu y przeciwny naturze dobr owszem za nieporządną exportacya winnym czyni J P Brzozowskiego grożąc wieżą cywilną 6. niedziel y 200. kop gr: Litt: według Konstytucyi 1598.

O EXPENSA.

Dał okazią procederu J P Brozowski, wyniosł nieprawny Przywiley, lecz pod pretextem tego Przywileiu niezdoła dobr dożywotnich w lenne zamienic, dla czego upaśc musi na sprawie y iest nieuchronnie winnym nakładow prawnych dla J P Kaczanowskiey ktora rzetelny swoy wydatek 9000 Złł: Pol. zaprzysięga y prosi na J P. Brzozowskim przysądzenia.

To konczy głos y sprawę.